

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztalék.)

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 7. sz.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

A rablóhalászatról s annak mikénti megszüntetéséről.

Írta: Landgraf János.

(Folytatás.)

Nagy szerepe van aztán az irtóhalfogásban a mérgezésnek.

A mérget és pedig kizárólag növényi eredetűeket, kétféle képen alkalmazzák: vízfertőző és táplálékyszer alakban. Mondanunk sem kell, hogy amaz a veszedelmesebb, mert épp úgy hat, mint a mérsztej, azaz kisebb vizekben, ahol éppen alkalmazzák, annak egy bizonyos szakaszán, egyetlen halacska sem bír hatása elől szabadulni.

Vízfertőzésre a nép a keze ügyébe akadó mérges növényeket használja. Közöttük legelterjedtebb a *Méreyfű* vagy *czötkény fűtej*, *Euphorbia palustris* L. (Tavi fűtej, szattyingkóró, szettyin tejeskóró).

A fűtejfélék csoportjába tartozó ezen lágyszáru gyomot különösen a testökben mutatkozó s erős méregként ható tejnedv jellemzi. Innen van az, hogy a nálunk honos mintegy 45 fajtáját: kutyatej, ebtej, farkastej és tejesfű néven is ismeri a nép. A *czötkény fűtej* virágzásakor 75—160 cm. magasra nő. Vaskos szára csöves és levelestől kopasz. Levelei nyeletlenek, aprón fűrészesek és széles lándzsásak. Virágzata sokágu. Tokja aprón bibircses. Terem vízerek mentén, folyók holtágai szélén az Alföldön helyenként seregesen, egyebütt szórványosan. Májustól—júliusig virágzik.*)

Az *ökörfarkkóró* *Verbascum nigrum* L. (Halfű, halálfa, mles). Szára felső részében élesen szögletes. Tőlevelei hosszúnyelűek, csipkésék, alapjuk szíves, a felsőbbek rövidnyelűek vagy ülők, fonákukon csillagszörösek. Júliustól szeptemberig virít; virágja sárga pártájú, tövén vérszínpirosan pettyezett. Terem utak szélén, főleg nyirkos árnyas helyeken, az egész ország-

ban.**) A jószág nem eszi, s annyira mérges, hogy állítólag kilométer hosszú szakaszon, a halon kívül még a rákot és a békát is megöli. A növény minden része, főleg azonban a virágja mérges, s ez utóbbi a vízben habzik is.

Maszlagos nádragulya. Atropa Belladonna L. (Álomhozó fű, bolondbingó vagy bolondfű, bölénymag, farkasbogyó, fekete vagy kendőző farkascseresznye, fekete cseresznye, *matraguna*, nagyfű-szilva, ördögyszőlő). Szára erős, vaskos és terebélyesen ágas, mirigyesen pelyhes. Levelei tojásdadok, rövidnyelűek, épszélűek. Virágjai, melyek május—augusztusig virítanak, az ágak vagy levelek hónaljában ülnek; a párták szennyes-lila, a tőfelé pedig sárgás színűek. Bogyója félgömbös, fénylő-fekete, 1—1.5 cm. átmérőjű, levele violaszínű. Terem erdőkben, vágásokban, főleg mély völgyekben szórványosan az egész ország hegyvidékén. Mérgező hatását atropin tartalmának köszöni.**)

Bolondító beléndek. Hyoscyamus niger L. (Bolondító esalmatok, esalmás beléndek, bilin, bölöny, bolondító fű, disznóbab, csábitófű). Az egész növény hosszú ragadó szőröktől bársonyosan molyhos. Levelei tojásdadok, öblösen fogasak. Virágzata, mely juniustól szeptemberig tart, leveles kunkor. Pártája 2—4 cm. hosszú szennyes-sárga violaszínű erezzel, tarka és violaszínű. Terem parlagokon, utak mentén kertekben, az egész országban. Minden része kellemetlen és erős szagú, szinte bódító. Mérges, mert sok hyoscyamint tartalmaz.**)

Csattanó maszlag. Datura Stramonium L. (Bariska, Csattantó, csudafű, dögfű, maszlagos erdőszírom, poczafű, pukkantó, töviskés disznó, tövisalma, töleseres bilindek). Húsos, vaskos szára elágazó, kopasz vagy kissé pelyhes. Levelei öblösen kihegyezettek, fogasok. Júliustól—szeptemberig virágzik. Virágai magánosok. Csészéje csöves, szögletes, alsó része gallér alakjában a termés tövén ma-

*) L. Hoffmann—Wagner: Magyarország virágos növényei 184. l.

*) L. Hoffmann—Wagner: Magyarország virágos növényei 39. l.

**) L. u. a. 40. l.

rad. Pártája 5—10 cm. hosszú, fehér, redős, öblösen és kihegyezetten 5 fogu. Tokja dióalakú és diónagyságu tuskés. Magja hosszú, ránczolt és fekete. Terem mivelt talajon, főleg emberi lakások közelében, az egész országban. Mérges, kellemetlen szagú növény. Hatóanyaga a daturin.*)

Mindezen növényeket a halászok úgy használják, hogy a vízbe állva, két kö között megtörik, miközben a víz azt folyton lugozza. Ilyen módon lassanként annyi mérge kerül beléje, hogy az fertőződvén, a hal hamarosan elkábul, sőt el is pusztul tőle, úgy, hogy a víz sodorja lefelé. Az orvosok úgy járnak el, hogy egyik a füvet töri, a másik pedig lejjebb a vízben állva gyűjti a halakat. Az apróját szintén benne hagyják a patakban. Erről, valamint a patakban található törő kövekről, s az ezek melletti növényi részekről lehet nyomait felismerni.

Kiemeljük, hogy némely vidéken az így fogott és forgalomba hozott halaknak a fejét levágják, mert a halászok hite szerint a mérge a hal fejében van. A fej nélkül árult hal ennélfogva mindig gyanús, amiért bátran föl lehet hívni arra a hatóság figyelmét.

Halégetés vagy gebulyázás. A mérgezés azon módja, amelyiknél a mérget finom liszt alakjában a halak által szívesen fogadott valamely tápanyaghoz keverik. Rendesen gyurmát készítenek, azt fölprózzák s kisebb-nagyobb darabkákból adagolják. A mérge tehát, a hal gyomrába jut, hamarosan elkábitja, sőt meg is öli. Természetesen a víz szintén fölveti s a halász azután könnyen megkerítheti. Nemcsak kisebb vizeken, de bárhol alkalmazható, mert a legtöbb hal, kivált az apraja szívesen kap a vízbe merülő falatok után. Ennek dacára nem oly káros, mint a meszezés, vagy a vizet fertőző mérgezés, amennyiben csak azt a halat éri, amelyik tényleg elnyeli a mérgezett csalit, sőt tapasztalás szerint még ezek közül is sok magához tér.

A mérget kenyérbe, sajtba, mézbe, szörpbe, főzött burgonyába vagy hüvelyes magvakba, továbbá aludt vérbe, megreszelt húsba, állati velőbe, májba, lépbe vagy tüdőbe esetleg ezeknek valamely elegyébe keverik, kinek amint tetszik, de mindig úgy, hogy az egész jól összeálló és a vízben szét nem omló gyurmánt alkosson. Ám a mérget szerezni nem nehéz, mert olyan vidéken, ahol a gebulyázás divatos minden szatócsnál kapható a *kulifán* (*Cocculus indicus*) vagy a *kronieigli* (*Nuces vomiceae*). Egyik is, másik is tengerentúlról került hozzánk; amaz a *Cocculus indicus*, emez az ú. n. farkas maszlag (*Strychnos murex vomica*) nevű cserje magva. Kivált az utóbbi igen erős mérge a közismert strychnin tartalma miatt. E magvak nagyon olcsón kaphatók; megtörve és a fentebb jelzett módon keverve, bárki részére hozzáférhető.

Gebulyázni a meleg évszakban szoktak olyan helyeken, ahol tömegesebben mutatkozik a hal. Egészben véve több tere nyílik tehát a síkvidéki nagyobb vizeken, mint a hidegebb jellegű hegyi vizekben. Legtöbb kárt a torkos apróságban okoz, mert ezek közelebb járván a vízszínhez, hamarabb kapnak a csali után, mint az óvatos és mélyen járó öregek. Árulóinak is a vízszínen mutatkozó bódult vagy döglött apró halak lehetnek, mert egyéb nyomot egyáltalán nem hagy, ez a halászra nézve olcsó és könnyű fogás mód.

Dynamitózás. Az irtó halfogási módok között a legelterjedtebbek egyike a halaknak *robbantás* által való fogása. A technika, kivált újabban, számos robbantószer-

ismer, de valamennyi közt leginkább a dynamitot használják halfogásra. Ugyanis készen, patronokba szerelve kapható, alkalmazása egyszerű, könnyű és hatása biztos.

Ereje annál inkább érvényesül, minél mélyebben explodál, mivel annál nagyobb víztömeget mozdít meg úgy, hogy mechanikai hatása alatt a hal elpusztul. Ezt természetesen az orvosok is tudják, mihez képest leginkább az előhegységek, avagy a síkvidék nagyobb vízzeinek örvényein, tehát mélyebb helyein alkalmazzák.

A dynamitos, előre megválasztván ama helyeket, ahol a nagy halat sejtí, úgy jár el, hogy a patron egy kőhöz köti, majd meggyújtja a dynamitot robbanásra kényszerítő gyújtókanócot s az aztán az egészet bedobja a kiválasztott helyre. A kanóc hosszúsága szerint néhány perc múlva megtörténik a robbanás, mi nem csak erős durranással jár, de a vizet is tölcser alakjában meglehetősen felszökkteti. A vízszínel együtt a felszínre kerülnek az élettelen halak is. Mondanunk sem kell, hogy ameddig a robbanás hatása ér, ezen víztömegben tartózkodó élő állatok egytől-egyig elpusztulnak. Ezen vonatkozásában tehát a dynamit nem áll mögötte a mérsznek vagy mérgeknél, s csupán annyiban veszélytelenebb amazoknál, hogy térbeli hatása nem terjed addig, mint a mérszé és mérgeé.

A megölt s a víz által lefelé úsztatott halak kifogását úgy végzi a halász, mint fentebb láttuk, t. i. sellős helyen begázol a vízbe s vagy pusztá kézzel, vagy szákkal összeszedi azok elejét, míg a silányabbját tovább engedi. A tömegesebben jelentkező döglött apróság, még inkább pedig a robbanás dőreje, mely némileg más, mint a puska ismert puffanása, biztos jelei a dynamitózásnak. Vannak, akik azt állítják, hogy a robbantott halak hólyagja megreped, s hogy ez jellegzetes ismerető jele a megölt halaknak. Így van-e igazán, nem tudom, mert közvetlen tapasztalatokat eddig nem szerzem; kizártnak nem tekinthetem, annál fogva, mert a víz mechanikai ütése is bizonyára jelentékenyen hozzájárul a halak megöléséhez.

Tudomásom szerint nálunk a vasútépítkezéseknél egykor előszeretettel alkalmazott olasz kőmunkások hozták a halfogás ezt a nemét forgalomba. Tény az, hogy ma is széltében pusztítják vele a halakat a bányavidékeken és építés alatti vasútvonalak mentén található vizekben, nyilván azért, mert a dynamitnak ott nagy szerepe lévén, a munkások útján könnyen hozzáférhetnek olyanok is, akik a hatóságilag erősen korlátozt forgalom miatt különben nem juthatnának dynamithoz. Említést érdemel egyébként az is, hogy felvidékünkön a dynamitózást nagyban üzik olyan körök, amelyek a löfegyvertől főleg azért félnek, mert elsülhet.

Dugázás. Szintén oly módja a halfogásnak, mely kizárólag pisztrángos patakok mentén divik, s nem csekély mértékben járult azok elnéptelenítéséhez.

Lényege abban áll, hogy a halfosztogatók a kiszemelt patak vizét szakaszonként más mederbe terelik s az ennek folytán szárazraj utott részek egyes mélyedéseiben vergődő halakat összeszedik. Nevét onnan kapta, hogy a halászok, miután a partok átvágásával a víznek az új meder felé utat nyitottak, a tulajdonképpeni medret, fával, kövel, ággal és földdel jól-rosszul áttöltik: „*eldugják*“. Kivétel nélkül a víz által elhagyott össze-vissza kanyargó holt medreket használják a patak vízzeinek „kicsapására“. olyan pontokon végezvén azt, ahol a két meder nem csak elég közel esik egymáshoz, de a magassági viszonyok tekintetében is meg van hozzá a lehetőség. De vigyáznak arra is, hogy egy-egy eldugással, minél hosszabb

*) L. Hoffmann—Wagner: Magyarország virágos növényei 39. 1.

szakaszt sikerüljön kiszárítani, részint munkakímélés okából, részint mert a hal az apadó vízzel együtt igyekszik menekülni, s rövid vonal esetén nem nagy eredményét látja a halász munkájának.

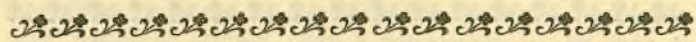
Igazán iróvá és kegyetlenné csak akkor lesz a dugázás, ha a patak minden vizét sikerült az új mederbe áterelni. Szerencsére ezt nem könnyű elérni, vagyis a dugáson át mindig van valamelyes folyás, mely a halcskákat életeti, amíg természetes úton levonulva bemene-külhetnek a patakba, avagy amíg egy véletlen áradás nagyobb ereje a nagyon is rögtönzött dugát átszakítva, a rendes állapotot megint visszaállítja. Éppen ezért a dugázás nem is tartozik a tömegesen pusztító fogás-módok közé, jölehet mindig többet árt a haltenyésztés ügyének, mint amennyit a telhetetlen embernek pillanatnyilag használ.

A dugázást csakis a mederben épített elzárásról, s a mellette levő átmetszett partról lehet felismerni; amiért munkaközben bajos a halászt meglepni, ha csak rendesen nem őriztetjük a partokat.

Meg kell itt emlékeznünk a vízfolyások olynemű lecsapolásáról, melyet azok tisztogatása érdekében szoktak végezni, s amelyek vajmi gyakran szolgáltatnak alkalmat halpusztításra is. Különösen a malomsatornáknak a molnárok által időszakosan eszközölt rendes tisztogatása nyujt ehhez jogcímet, arról nem is szólva, hogy e jogcím gyakran egyenesen ürügy is, a csatornában levő halak kifogására.

Törvényünk a tisztogatást végeztetőnek kötelességévé teszi, hogy ebbeli szándékát a halászatra jogosultnak legalább 8 nappal előbb bejelentse, avagy pedig, ha a tisztogatás előre nem látott okokból is oly váratlanul történik, hogy emiatt azt be nem jelentheti, tartozik a lecsapolt mederben visszamaradó halivadéknak és halaknak az anyamederbe leendő sértetlen visszahelyezéséről gondoskodni. (L a halászati törvény végrehajtása tárgyában kiadott 5000/1889. évi min. rendelet 41. §-t). A halászatnak nem kicsinylendő védelmet nyujt tehát az, aki eme tilalom áthágóit följelenti s ezzel az erre nézve megállapított büntetés alkalmazását elősegíti.

(Folytatjuk.)

A szobaaquárium és lakói.

Irta: Krenedits Ferencz.

(Folytatás.)

Az aquárium-lakók életműködésének szemlélete közben e szűk téren jóformán mindazt csodálatosképen bemutatva látjuk, mit a halászati tudomány a vizek birodalma teljes egészének vizsgálata mellett megállapítani bírt, hogy pl.: Az ivási idő egyáltalán feltűnő változást idéz elő a halak életmódjában. Eddigi életmódjukról teljesen megfélekedezni látszanak. A szaporodási vágy tehát feltűnően izgatja s e vágy rendes magaviseletükkel ellentmondó cselekedetekre ragadtatja őket, amennyiben „ilyenkor a békés harciassá, a lusta fírgévé válik, a ragadozó egykedvű lesz csábító prédája iránt s míg az ikra lerakásához szükséges helyet meg nem leli, nincs nyugta. „Ez a vágy ébreszti fel némelyikben a szülői szeretetet s fejleszti ki a kiválókban az építési hajlandóságot, ez változtatja át egész belvilágukat, sőt sokszor külsejüket is, mikor díszes nászruhát öltenek... A nőstényhal sohasem törődik az ikra sorsával s azon halaknál, melyeknél a gondozás némely mozzanata tapasztalható, azt mindég a hímhal végzi.“ A mi

halaink közül a kölönte hímje gondosan őrzi kikelésig az ikrát, az ingola szívó szája segítségével kavicsot, követ hordozgat össze, a melyből medenczét alkot az ikra számára. A pikóhal hímje az ikra számára növények rostjából diónagyságú fészket készít, a melybe az ikrák kerülnek, hol azokat a kis hímhal őrzi, védi; sőt egy ideig a kikelő ivadékot is gondozza...“

A halak nem függnek annyira az évszakok változásától, mint a szárazföldön tartózkodó állatok. A víz rossz hővezető képességénél fogva u. i. az időjárás hatása a vizek birodalmában nem idézhet elő oly hirtelen hőmérsékleti változásokat, mint a milyent a föld felületén tapasztalunk. A mély víz hőmérséklete egész éven át rendszerint $+4^{\circ}$, míg a felszínen levő víz nyáron át $+4^{\circ}$ -nál melegebb; télvíz idején pedig hidegebb; a víz ugyanis a természet törvényén alapuló lehülési körülményeinél fogva, $+4^{\circ}$ -nál legsűrűbb és legnehezebb lévén, a $+4^{\circ}$ -os víz mindaddig a fenékre, illetőleg a fenék felé süllyed, ameddig a víz egész tömege $+4^{\circ}$ -u nem lesz. A víz hőmérsékletének igen nagy hatása van a halak életműködésére s így különösen étvágyukra is; sokan egyáltalában nem esznek télen át, mások ellenben mint pl. a csuka, kevesebbet esznek kánikulában, mint alacsonyabb hőmérsékletnél. „Majdnem minden tengeri hal igen érzékeny a víz hőmérsékletének változása iránt. Ez úgylátszik nincsen így a mérsékelt öv némely édesvízi fajtájánál pl. a pontynál — melyről mondják — hogy még akkor is tovább él, ha jégbe volt befagyva, de azért a mérsékelt öv legdélibb részeiben is jól tenyészik“... „A legtöbb hal ivási ideje rendszerint az enyhébb évszakokra, a tavaszra és nyárra esik, de édesvízi halaink január, február és augusztus kivételével az évnek összes többi hónapjaiban ívnak, sőt egyesek még január, február és augusztusban is. A halak világában tehát a tavasz nem mindig jelenti a természet ébredését és a szaporodási időszakot. Annyi azonban tény, hogy ezen fontos életműködésnek a hideg időjárás bekövetkezése előtt a fajfenntartás szempontjából be kell következnie, mert a halivadék kifejlődésére, illetőleg a pete kikeltésére a víz megfelelő hőmérséklete szükséges.

Egyes halfajok petéi már igen alacsony hőmérsékletnél is fejlődésnek indulnak és kikelnek, más halfajokéi ellenben jóval több meleget igényelnek. Herman Ottó írja, hogy V. d. Borne feljegyzése szerint a pisztráng ikrájának fejlődése 0 R. fokú vízben négy hónap alatt odáig haladt, hogy a kelő hal szeme kivehető volt. Ainsworth Stephen szerint a szemek és a piros vér 2° R. vízben — a megtermékenyítés napjától számítva — 81 nap múlva, 4° R. vízben 49 nap múlva, 6° R. vízben 31 nap, 8° R. vízben 23 nap, végre 10° R. vízben 15 nap múlva tűnnek fel. A kibuvás pedig 2° -nál 165 , 4° -nál 103 , 6° -nál 73 , 8° -nál 47 , 10° -nál 32 nap alatt következik be a megtermékenyítés napjától számítva. A pontyféléknél a fejlődés a megtermékenyítéstől a kibuvásig számítva 12 — 13° R. hőmérsékletű vízben 6 — 10 nap alatt érik meg; melegebb vízben még hamarább.“ Az ikra gyors kifejlődéséhez tehát szükséges, hogy a víz megfelelő meleg legyen. E végből a természet ölen élő halak, hogy az ikra kikelésére elég meleg legyen a víz, a sekély u. n. szélvizeket keresik föl. A halaknál is úgy van tehát, mint a madarak életében, azzal a különbséggel, hogy ezeknél, az egyetlen struczmadarat kivéve, az állat a maga testének melegével költeti ki tojásait. A madaragnál is látjuk azonban, hogy a keltés ideje nem minden madárnál egyenlő

tartamu: a galambok 16—17, a tyúk 19—20, a vízi szárnyasok közül a ludak és kacsák 28—30, a hattyúk pedig 35—36 nap alatt költik ki tojásaikat, miből látszik, hogy a költési idő a madár nagyságával növekszik. Viszont szintén az üldözött és gyengébb alkatú madárfajok több tojást raknak, mint az erősebb testalkatúak. Általában a ragadozók és a vízimadarak nagy része csak 1—3 tojást rak, míg ellenben a nagy életküzdelemnek kitett fürjek és foglyok 8—16-ot, a tyúkok pedig tojásaik elszedésével évenként 200-at is tojnak.

Általános tapasztalat, hogy a halak élete örökös irgalom- és kegyelemnélküli rablóélet. „Minél bőségesebb a préda, annál gyorsabban növekszik — s a szerencsésebb életviszonyok közt élők nagyságra, erőre és mozgékonyaságra gyorsan elhagyják az éhezőket.“ A táplálék hiányát egyes halfajok mindazonáltal hosszú ideig el bírják viselni, mások ellenben még akkor is elpusztulnak, ha nem a megszokott táplálékot kapják. Általános tapasztalat, hogy a tengeri halak kevésbé bírják ki az éhséget, mint az édesviziek. A tengeri papagályhalról*) feljegyzik pl. hogy: „az 1867-iki párizsi világiállítás alkalmával elevenen mutogattak egy ily pompás halat, de csak néhány napig tudták jó egészségben tartani, talán azért, mert nem tudták a megfelelő táplálékot adni neki.“ Az aranyhalak, a ponty és az angolna-félék ellenben hónapokon át ellehetnek minden táplálék nélkül. Feljegyzi pl. Hanusz, hogy az angol Fordyce megakarva kísérni, hogy az aranyhalak meddig győzik az élelemhiányt:

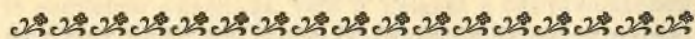
„Eleinte minden 24 órában, később harmadnaponként adott friss *kütvizet*, így éltek halai láthatólag eledel nélkül 14 hónapig és a mi nevezetes volt, kétakkorára nőttek; hogy pedig a vízben esetleg jelenlevő láthatatlan tápláléktól is megfossa őket, levegővel összerázott párolt vizet adott nekik és hogy semmi harapnivaló hozzá ne juthasson gondosan elzárta és még így is éltek a halak soká, nőttek és váladékot is adtak. (Ezt már nehéz elhinni, hiszen a cigány lova is akkor adta be a kulcsot, mikor már épen hozzá szokott volna ahhoz, hogy semmiből éljen.)“ Az aquáriumban tartott halaknál kétségtelenül figyelembe kell vennünk, hogy ezek a szabadon élőkhez képest valóságos rabok s hogy ép azért nem szabad túlságosan bő táplálékhoz szoktatni őket. A medenczékben tartott aranyhalak pl. egyszerű ostyamorzsalékon évekig el vannak s legfeljebb pár legyet, néhány zsemlyemorzsát, egy-két szétmorzsolt hangyatojást adogathatunk nekik; sokat azonban épen nem szabad juttatni a joból, mert a szoba aquarium kevés vize hamar megromlik. „De az eledel túlbősége még maguknak az állatoknak szervezetében is elviselhetlen mennyiségig szaporítja fel a nyálkát, ezért vannak oly hal-amatőrök, kik hátrány nélkül hetenkint csak egyszer etetik őket, kivált télen nem szabad jól tartani az arany-

halat.“ Figyelembe kell venni egyébként még azt is, mit Herman Ottó oly szépen fejez ki, mondván: „Abban a vízcseppben, amelyet a mikroszkóp nagyítóüvege alá hozunk, egy kis világ folytatja pályafutását; abban a parányiségben egész sorozatai fejlődnek azoknak a jelenésegeknek, a minő a futóbogáré, a gébicsé, sólyomé és az emberé... (A természetnek egy szellemes vizsgálója az állatoknak egymás közötti viszonyát u. i. a következő képben mutatta meg: egy barázdában egy futóbogár reáakadt a prédájára, egy féregre s marczangolni kezdi; viaskodását látja a fa csúcsán leselkedő örgébics madár s nyomban leszáll, hogy a futóbogarat elfogja és megégye; el is fogja; de az örgébics leszállását meglátta a magasban keringő sólyom, nyomban, mint a kelevész, lecsapott az örgébicsre, elfogta; de amint prédájával emelkednék, meglátja a fa alatt lesben álló ember s lelövi a sólymot. . .)“

A halak tenyésztete sikeres csak ott lehet, a hol a viszonyok a halak táplálkozására szükséges alsóbb szervezetek életfeltételeire nézve kedvezőek; mert nélkülök a halakat tenyészteni alig lehetne, hiszen egyetlen sügér vagy fogas maga a deptodorának vagy daphneának megszámlálhatlan millióit nyeli el. Miután pedig a halak táplálkozására szolgáló alsóbb szervezetek ismét még alsóbb szerves anyagokat, sőt esetleg olyanokat fogyasztanak, a mely anyagok különben megrothadva a levegőt és vizet rotnának meg: a mely szerepük által a mikroszkópos állatkák a közegészség tényezőivé is válnak.

Vannak az édesvízi halak közül olyanok, melyek igen kényes természetűek, annyira, hogy tönkre mennek, ha egyik folyóból a másikba kerülnek, habár új tartózkodási helyük látszólag ugyanazon természeti viszonyokat nyújtja mint a régi. „Tengeri halak gyakrabban mennek a félig sós vagy édesvízbe, míg a valódi édesvízi halak csak ritkán keresik fel a tengert.“ Egyes tengeri halakat minden baj nélkül át lehet tenni sós vízből édes vízbe, mint pl. a pikó-féléket és néhány elősdi halat, mások ellenben csak akkor állják ki ezt a változást, ha lassan fokozatosan történik s ilyen számos vándorló hal.

(Folytatjuk.)

A halellenségek havi mozgalma.

Október.

(Folytatás.)

A nagy madárhurczoklás ebben a hóban mind nagyobb arányokat ölt. Éjjel-nappal kavargó a szárnyas jóság s tele lesz az éj érdes madárzajongással, azzal az ezerféle hangvegyülettől duzzadó madárzenével, mely oly mélabús érzelmeket ébreszt a kebelben.

A halászbokrok éjjeli tűzvilága arrafelé vonzza a madárseregeket, hallani szárnyaik kandeziáját, nyelvelesüket, füttyentésüket s valami sajátságos robogás zaját néha, mely úgy rémlik a fülnek, mintha megvadult szárnyasparipák száguldanak be az égmező tájait s a füttyök a csikósok ajkiról hangzanának el.

Furulyál a szépszávú pólimagár. Úgytetszik mikor távolabbról száll felénk a busongó nótája, mintha a távoli pásztortüzek mellől kapkodnak át a szél az ellágyult, szomorú tilinkóhangokat. — Majd éles füttyögések lépnek uralomra, szakasztott olyanok, mint mikor a kisbojtár a bürgét terelgeti valahol. Aztán a „lidike“ solid hívószava hangzik, majd pedig egy-egy durva vakkantás szól bele a cifra koncertbe, a mire „vigyen az ördög“-öt mor-

*) Az Állatok Világa szerint Plinius a következőket írja róla: Ez idő szerint a tengeri papagályt tartják a legelső halnak; összes rokonai között ő az egyedüli, a melyről azt mondják, hogy kérődzik és csakis tengeri növényekkel, nem pedig más halakkal él. Maga jószántából nem jár túl Trója hegyfokán: ezen oknál fogva Claudius Tiberius oda küldte hajókkal Clipentius Optatus-t, hogy ilyen halakat fogjon és azután bocsássa szabadon Campania partjai mellett. Így 5 esztendőn keresztül tengerbe dobták az ilyen módon összefogott tengeri papagályokat; ezen idő óta Itália partjain közönségesek, holott azelőtt egyetlen egyet sem lehetett ott találni. Így halétel dolgában elég változatosságot szereztek és a tengert is meggazdagították egy új lakóval; a nép pedig már ezentúl nemcsak azon csodálkozott, hogy a külföldi madarak — hanem, hogy a halak is elszaporodnak Rómában.“

mog a lápok deresfejű hálövetője, mert „czudarabb férget“ nem ismer az „ornagy, lábnagy“ madárságnál.

A bibicz is szól valami szomorúat és sok más madár is a hangot ad a sötét régiókban. Mind búcsúzik, „Istenhozzád“-ot mond a maga nyelvén, mit hallani oly szomorú. — Hajnali szellő támad, bár még setét az ég. Megzördülnek a nádak a nyargaló fuvalom érintésétől s integetnek fel a magasba a búcsuzkodó lényeknek, krugató darumadárnak, mely oly magasan repül és szépen szól. Aztán sikoltások hangzanak, mintha modern „bakfis“-ek a „jövő zenéjének“ főpróbáját tartanák, a melyben valószínűleg a bakcsó-imitátoroknak is leend majd szerepük a naturális zene (!) nagyobb dicsőségére — békaakkordokkal vegyest, a mi már nincs a tavakon. Fázik ilyenkor már békák bőre s nincs kedvük a szép énekléshez. De szólnak a ludak: „gaga“, „giaga“... A lilik csak sikolt; de ezek a libácskák valóban olyan bakfisformák is az aprajából. Lehet, hogy a fülük is zöld, de azt nem látni, mert tollas.

E hó végefelé a *gémekből* csak itt-ott marad egy-egy hírmondó; azonképpen elfogynak lassanként a lenge-röptű kisebb halkapó madarak is, a *csérek*, *czerkók*; de annál több *sirály-féle* érkezik helyettük. *Kacsa* jön, kacsa megy, sok a fajuk, sok a népük, sokáig tart a hurczolkodásuk is.

A czudar „*vizikarvaly*“ (szélesfarkú halfarkas [Stercorarius pomotorhius] már szeptember óta járja a vizeket s szedi a halat a többi bestia fajával együtt. — Ha nagyon morozusan köszönt be az őszi, meg hozza irmagnak vizeinkre az északi *búvárt* (Gavia szeptentrionalis) s néha a hó végefelé a *sarki búvárt* (Gavia arcticus). A kis *búvárkacsák* (Mergus albellus) is jönnek kisebb-nagyobb csapatokban, szóval szaporodnak a halpusztító fajok kártékonyabbakkal, mint a melyek már elmentek vagy menőben vannak. Ebben a hónapban a *dobosgém* is megkezdí elvonulását, de egyesek hideg őszi nálunk maradnak. — A *szürke gém* legtöbb egyede szeptemberben elköltözik, de októberben is még tart a vonulásuk; így van a *vörös gémmel* is. A *nagy kócsag* szeptemberi költözködő, úgy a *kisebb faja* is a kócsagnak. *Szárcsa* még sok van, de a be nem fagyott vizeken télire is marad; a *vizityúk* azonban e hó elején már végképp eltűnik, úgy a *vizicsirkék* is, ha már el nem mentek. E hóban (persze ma már elvétve) *énekes hattyút* (Cignus cignus) is látni a nagy vizeken kisebb halakat fogdosva. A *kanalasgém* már rég elment.

A mint e névsorból látjuk, sok káros halpusztító elvisz az őszi fuvalom, de hoz is helyettük másokat.

A halak is megérzik az októberi levegő hűvösségét. A lehült víz kellemetlen hatással van rájuk, miért is sok halfaj gomolyokba, seregekbe verődik és oszlopszerűen kavargva vonul ide-oda. Ez a mozgalom aztán igen jól fizető halászatokra ad alkalmat.

Nagyobb csoportokban kezdenek összejönni a halak közül a *garda* (a Balatonban), a *szélhajtó küszök*, *balin*-ok, a *bodor keszeg*, *konczérok*, hogy halászmondás szerint „egymáson melegedjenek.“

A *lazacz-pisztráng* és *sebes-pisztráng* e hideg hónapban tartják nászünnepöket. Az előbbi az északi tengerből jön ivni a Poprádba hozzánk; együtt jön tehát az épp most érkező telhetetlen *búvárral*.

A *sebes-pisztráng* (Trutta fario) igen könnyen megkaparítható préda ilyenkor (ívása idejében) a halragadozó madaraknak, mert ívás ideje alatt (októbertől januárig) az önmagukról teljesen megfeledkező szerel-

mesek oly csekély vízbe húzódnak, hogy a hátuk sörénye is kilátszik s akár kézzel is megfoghatók.

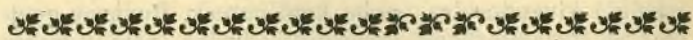
A védekezés és óvás szempontjából különösen ügyelni kell az olyan helyekre, a hol a hidegtől elgyengült, nagyobb csoportokban összeverődött apróbb halak vonulnak meg, nehogy haltorkos állatok férközzenek hozzájuk.

E hóban nagyon pusztít a *vidra*; tehát a hol lehet, a huzalok kifeszítendőik csengőkkel ellátva s az örebeiket is alkalmazásba vesszük. Legfőbb képpen azonban arra kell törekedni, hogy a szokott módon kitanulmányozva a vidra járásait, csapóvasak segélyével elpusztíthassuk a gaz bestiákat,

Patkány, *cziczkány* szorgalmasan irtandó mérgekkel, fogóvasak segélyével. A *jégmadárra*, *varjúkra* is gondunk legyen.

Lakatos Károly.

(Folytatjuk.)

A hűrféreg.

A hűrféregről vagy vízi borjúról már régen él a nép száján az a babona, hogy ha az ember vízzel megissza, akkor megbetegszik, sőt meghal. *Geszner* már 1557-ben feljegyezte természetrajzában ezt a babonát, valamint azt is, hogy „némelyek azt hiszik, hogy a vízi borjú a lószórból lesz, ha ugyanis poshadt vízben lószórt áztatnak, az megelevenedik“.

Hazánkban a hűrféreg nem ritkák és a nép mindenütt ismeri az úgynevezett vízi borjúkat, a melyekről azt tartja, hogy ha vízzel az ember emésztőszerveibe jut, golyvát okoz. A tapasztalás azonban arra tanít, hogy e férgek kevésbbé veszedelmesek mint a hürök, a mennyiben ismeretes ugyan vagy 10—12 eset az irodalomból, a melyek bizonyítják, hogy a hűrféreg vízzel bejuthatnak az emberi testbe, de arról egyetlen feljegyzés sem szól, hogy súlyosabb betegséget okoztak volna; az meg, hogy golyvát okozhatnának teljesen kizártnak mondható.

A hűrféreg sekély vízi patakok fenekén a vízi növények között, forrásokban, legfőképpen pedig kis tócsákban, pocsolyákban fordulnak elő, néha azonban a vízzel tovasodorva, eljutnak másfelé is. Egy levélbeli közlés szerint több ízben találták már a pisztrángpeték költésére szolgáló kaliforniai költőedény sárgaréz rostája közé fonódva is.

Hosszú, vékony, kissé lapított, fonálformájú, barnás vagy feketés színű férgek ezek, amelyeknek teste merev, hürszerű s rendszeren összezsavarodott állapotban fekszik a vízben. Sokszor 10—20 ilyen féreg csavarodik össze, látszólag szétbontathatlan csomóvá s ez a sajátos jelenség keltette *Linné*-ben azt a gondolatot, hogy, a megoldhatatlan gordiusi csomóra emlékeztető csoportosulásuk alapján, *Gordius* nevet adjon a férgek ezen rendjének.

Testalkotásuk igen csökevényes, a mennyiben szájuk és a bélsatorna elülső része elzáródott. A hímeket arról ismerhetjük fel, hogy farkuk vége két rövid ágra oszlik, amelyek felényi vastagok, mint maga a féreg teste és végükön lekerekítettek. Szaporító szerveik a végbéllel együtt nyílnak s a nőtények zsinogbe rakott petéket tojnak.

A megtermékenyített petékből kikelt álczák igen kicsinyek, alig $\frac{1}{10}$ mm. nagyságuk; hengeres testük elülső része vastagabb, a hátulsó vékonyabb, farkszerű. Fejvégükön sajátos kiülthető és visszahúzóható fegyvert viselnek, a melyen két sorban hat-hat tüske,

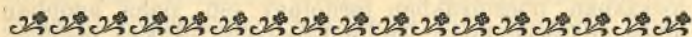
elül pedig szarúnemű szurony van. Ezzel a fegyverrel nyitnak maguknak utat a vízben élő rovarálcák (szúnyog, kérész) testébe, még pedig leginkább a lábak vékony, bőrfü ízesüléseinek keresztül, hogy azután az izmokban megtelepedve, betokolódhassanak. Egyrésztük azután *Víllot* szerint halakba kerül, a hol a bélben újra betokolódnak, hogy azután bizonyos idő múlva vándorútra keljenek gazdáik testében és végül a bél útján kiürüljenek. A hűrfégek azonban legtöbbször olyan vízben élnek, a melyben nincsenek halak, ennél fogva alig tételezhető fel, hogy a halakba való bevándorlás a további fejlődés elengethetetlen feltétele volna. Sokkal több bizonyíték szól a mellett, hogy a ragadozó rovarok által felfalt lárvákkal a betokolt fégek is bejutnak ezek testébe s itt maradnak azután mindaddig, a míg a szabadon való életre megérttek és a rovarok testéből kivándorolva, vízbe kerülhetnek. Rovarok gyűjtésével foglalatostkodó természetkedvelők nem egyszer találtak már bogarakat, a melyek testéből kilógott a kivándorlófélnél levő állat, a melyet kinézése után rendszeren fonalféregnek tartanak.

A hűrfégek e szerint életük első szakában: álca-korukban élőködők, ivarérettségüket azonban csak gazdáik testének elhagyása után érik el, a mikor azután szabadon a vízben élnek és szaporodnak.

Legelterjedtebb fajuk a *Gordius aquaticus*, a melynek hínjei 17—27 cm. hosszúak, a nőstények azonban 30 sőt 40 cm.-re is megnőnek. Ehhez a fajhoz tartozik az a két hím példány is, a melyet pisztránköltő edényben találtak.*)

Arról, hogy ezek a fégek akár az ikrát, akár pedig a fiatal halivadékot pusztítanak, nincs tudomásunk. Szívóképzőléke, szája, fegyvere a vízben szabadon élő ivarérett hűrfégeknek nem lévén, a táplálékot csak testük felületén való átszivárgás útján vehetik fel, ennél fogva nem is tudnánk elképzelni, hogy mi módon okozhatnának kárt a halivadékban. Legfeljebb úgy, hogy az összecsavarodott fégek között megakad a kis halacska és a gordiusi csomóból kiszabadulni nem bírván, elpusztul.

Dr. Rátz István.

Bécsi halkiállítás és halvásár.

A bécsi mezőgazdasági társaság, mint lapunkban is jelezve volt, folyó hó 6—8-ig terjedőleg *hízó-állat- és halkiállítást* rendezett. Ezzel kapcsolatosan az osztrák cs. kir. halászati társaság, mint a mely a halászati csoportot rendezte, megtartotta negyedik halvásárját is.

Bevallottan a kiállítással Bécs város közlélemezését kívánták szolgálni és feltüntetni azt, hogy ezen város részére termelő osztrák és magyar állattenyésztők képesek-e a fogyasztók igényeit kielégíteni, a mennyiben ezt sokan kétségbe vonják.

Értesülésünk szerint a kiállítás rendezői a földművelésügyi miniszteriumon kívül az országos magyar gazdasági egyesületet is fölkérték a kiállítók magyar csoportjának összegyűjtésére, azonban sem az egyik, sem a másik nem vállalkozott a kiállításban való részvételre és közreműködésre.

Nyilván ebben kell keresnünk annak az okát, hogy egészben véve csak kevés magyar kiállító jelent meg,

*) A halkórtani állomás (Állatorvosi főiskola, kórbonczani intézet, Budapest, VII., Rottenbiller-utca 23.) köszönettel venné, ha a ha-asvízekben, költőedényekben, haltartókban stb. talált férgeket küldenének részére a haltenyésztők.

jöllehet szép számú és értékes díjakkal is iparkodtak annak kereteit tágítani. De a kik megjelentek, kiváló és szép anyaggal léptek a nyilvánosság elé, mi a jury ítéletében is méltó módon kifejezésre jutott, a mennyiben számos díjat vittek el a magyar kiállítók.

A kiállítás szorosán vett állattenyésztési része kívül esvén érdekkörünkön, e helyen csupán annak halászati részével óhajtunk foglalkozni. Előre bocsátjuk, hogy ezen csoportban 46 kiállító vett részt, túlnyomóan élő halakkal, melyek 178 aquariumban voltak bemutatva. Az élőhalak természetesen édesvízi eredetűek voltak, többnyire tógazdaságokban tenyésztett pontyok, süllők, czompók, csukák, harcsák pisztrángok, szivárványos pisztrángok, saiblingok, galóczák. A mellékhalak közül ugyancsak különböző korú és fejlettségű példányokban mutatták be a kárászt, sügért, dévért, keszeget, ángolnát, orfát, marénát, végre a honosított halak közül a már említett szivárványos pisztrágon kívül a pisztráng- és a fekete sügért, a biborπισztrángot, a törpe harcsát, japáni pontyot (higoi) stb. Egynémely kereskedő és társulat nyílt folyók halait mutatta be, mások ismét az Adria halak közül mutattak be élő és friss hal alakjában egyes halfajtákat és ehető állatokat, úgy, hogy faunisztikai szempontból a kiállítást elég változatosnak kell elismernünk. Teljességét emelte az is, hogy a halaknak való mesterséges takarmányféléket is mutattak be egyes kiállítók.

Am a kiállítók túlnyomó többségét régi ismerősként üdvözölhette a közönség. Többnyire azok sorából valók voltak, a kiknek anyagát már a három év előtti bécsi nemzetközi kiállításon is láttuk. Tagadhatlan azonban, hogy egyesek ezt az időt jól felhasználták, mert a halanyag alakbeli javulásán a tenyésztő tudatos tevékenysége határozottan meglátszott.

Tőlünk egyetlen kiállító vett részt ebben a csoportban, nevezetesen a *gróf Esterházy Ferencz-féle tatai tógazdaság*. Túlzás nélkül állítjuk, hogy pontyjai úgy az anyák, mint az ivadék, forma dolgában a legszebbek voltak az egész kiállításon. Ugyanezt mondhatjuk a süllőkről és a bemutatott kecségéről is, mely utóbbi halfajt egyedül ez a kiállító állított ki.

A kiállítás kiváló minőségét a jury az *állami arany-érem* megszavazásával honorálta, vagyis a rendelkezésére álló legmagasabb díjjal. Hisszük és reméljük, hogy a legközelebbi budapesti halászati kiállításon is lesz alkalmunk ezt a szép anyagot viszontlátni. Addig pedig ajánljuk hazai tenyésztőinknek, hogy halanyagjuk nemesítésénél igyekezzenek a tatai ritka szép tenyészanyagot javukra felhasználni.

Valamennyi kiállító közül egyedül a *Schwarzenberg* herczegi *wittingau* tógazdaságának kollekcziója versenyezhetett a tatai halakkal. A jury ugyan ennek ítélte az elsőséget, ámde pártatlan emberek véleményét hallva, azt merjük állítani, hogy eme határozatban nemcsak szakbeli szempontok érvényesültek.

Meg kell emlékeznünk a wittingau csoportos kiállításban bemutatott nagyon szép *maernákról*, mely halfaj tulajdonságainál fogva nagyon alkalmasnak látszik arra, hogy hazai halfaunánkban meghonosítani igyekezzünk. Ez a hal tudvalevőleg a salmonidák, tehát a legértékesebb halaink családjába tartozik. Alakra nézve legjobban az önhöz hasonlít, csak hogy pikkelyei feltűnően szép ezüsthéjűek. Mélyebbvízű tavakban állítólag jól fejlődik s legfeljebb az a kifogás ellene, hogy egy kissé kényes és hogy a mi közönségünk nem ismeri, ennél fogva nem is fizeti. A tatai tógazdaságban tenyész-

tették is, de mert a keszeggel azonos áron volt csak értékesíthető, tenyésztését megszüntették.

Nézetem szerint érdemes lenne vele a Balatonon kísérletet tenni, mint a melynek mély részein a tenyésztése sikerrel járhatna, egyebek között azért is, mert pikkelyeit is értékesíthetőnek gondolom.

Térszúke miatt mellőzve a külföldi kiállítók kiállításának részletes ismertetését, még csak azt kívánom megemlíteni, hogy a halkiállítás is a sanctmarxi állatvásár egyik hatalmas csarnokában talált helyet és pedig annak egyik homlok- és oldalfala mellett. Az aquáriumok mintegy 130 cm. magas gerendaállványokon álltak zárt sorban, s az állványoknak a néző felé eső oldala egy egyszerű és olcsó zöld szövettel volt borítva. Minden egyes edény vízvezetéki vízzel volt táplálva oly módon, hogy egy vékony ólomcső felülről szabadon öntötte a nyomás alatt álló vizet az edénybe. Ám a bécsi vízvezetéki víz kitűnő kvalitása mellett a halak a kiállítás harmadik napján is annyira jól találták magukat, hogy még a kényes természetű süllők között sem mutatkozott dög. sőt beteg sem.

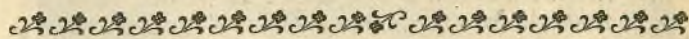
Már a kiállítással kapcsolatos halvásárról kevesebb elismeréssel szólhatunk. Tudtunkkal ez a negyedik halvásár, mint az osztrák halászati társaság rendezett s közvetlen folytatása annak, mely a múlt évben június hó folyamán lefolyt nemzetközi halászati kongresszus idején tartatott.

A rendezők által kibocsátott hirdetések szerint a vásárnak reggeli 9 órakor kellett volna kezdődni. Meg is jelent vagy 30 ember és nagy türelemmel leste a történendőket. Egy körözött ívről láttuk, hogy a termelők közül 40-en jelentettek be eladandó anyagot s vagy 25-en jelentkeztek vevőkül bizonyos halakra nézve. Teljes két órai várakozás után még jelentkezett néhány eladó és vevő, de senki sem jelent meg a rendezők közül, a ki a hivatalos vásárt megnyitotta volna. Több oldalról a bécsi kereskedők távolmaradásával igyekeztek a rendezők ezen méltán szemetszűrő magoktartását menteni, azt hozván fel okul, hogy a kereskedők rendszer napi teendői miatt 11 óra előtt egyáltalán nem jelenhetnek meg. Így van-e, nem kutattuk, de megállapítjuk, hogy a tetemes várakozás dacára csupán két bécsi ismertebb nagykereskedő mutatkozott a vásáron — a kik azonban szintén tartózkodtak üzlet kötésétől.

Lehet, hogy volt abban valóság, a mit nyíltan beszéltek, nevezetesen, hogy a bécsi kereskedők előzetes megállapodása folytán maradtak távol a vásárról, mert egyáltalán nem hajlandók a termelők részéről kívánt s a múlt éviné' is nagyobb halárakat elfogadni, de még valószínűbbnek tartjuk azt, hogy a halvásár időszerűtlenségében keresendő a sikertelenség igazi oka. Mindenki tudja ugyanis, hogy ilyenkor még a kihelyezések folynak a tógazdaságokban s így teljes lehetetlen a termés valószínű eredményeit látni. Ki merne tehát üzletet kötni arra a termésre, melynek sem minőségét sem mennyiségét nem ismeri? Szolid termelő és kereskedő csak akkor bocsátkozhatik üzletbe, ha tudja mije van, azaz mit adhat el, illetve mit vehet és a termés mennyiség és a várható árak dolgában elég tájékozása van. Nos a tógazdasági üzem természetét tekintve nyilvánvaló, hogy e tekintetben a hal fejlődési szakának csupán második fe'ében lehet alaposabban kombinálni. Ebben az egyszerű tényben gyökerezik a németek amaz eljárása, mely szerint börzeszerű halvásárjaikat augusztus végén és szeptember elején tartják meg, s nézetem szerint a bécsi vásároknak is csak úgy lesz eredménye,

ha alkalmazkodnak ehez az időponthoz. Az eddigi vásárjaik sikertelensége eléggé meggyőzhette őket arról, hogy halvásárok tartásához nem elég a reklám, hanem annál egyéb feltételei is vannak. Mindaddig míg ezekkel a feltételekkel nem számolnak, a reklám is kárba vész.

Nemo.

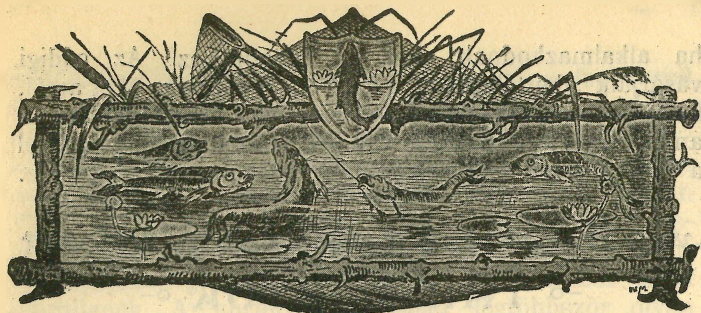

— T Á R S U L A T O K —

A „Zsibővidéki-szamosi halászati társulat“ márcz. 19. tartotta évi rendes közgyűlését Zsibón. Az előző évi közgyűlés elhatározta, hogy a társulati vízterületet 5 szakaszra osztva adja bérbe, a mi azonban a 19-én délelőtt tartott árverésen nem sikerült az ajánlatok elégtelensége miatt. A közgyűlés ennél fogva új árverést rendelt el, 1907. január 1-től fogva; azonkívül az érdekeltségi kimutatás helyesbítését a választmányra bízta a közgyűlés, mit ez a községek előljárásságának meghallgatásával fog végezni. m.

A „Balatoni halászati társulat“ f. évi márczius hó 26-án rendes évi közgyűlését tartotta Keszthelyen Dr. Dezsényi Árpád elnökletével. A társulat alelnöke mindenek előtt meleg hangon emlékezett meg a társulat elhunyt nagy érdemű elnökéről gróf Széchenyi Imréről. A közgyűlés emlékéit jegyzőkönyvileg határozta megörökíteni. Az igazgató évi jelentésében kiemeli, hogy a Balaton halászata az immár szilárd alapon nyugvó bérlő Balaton Halászati Részvénytársaság kezelésében a legokoszerűbb művelésben részesül. A vállalat behalásítás céljából a múlt évben 1225 kg. súlyban 1569 db két nyaras gyorsnövésű nemes pontyot és 2000 db tenyésztésre szánt törpe harcsát bocsátott a Balatonba, elősegítette ezenkívül a süllők ívását, 337 db fészekkel, a melyek mintegy 65 millióm ikrát tartalmaztak. A vállalat évi fogása 9241'83 métermázsa hal volt és pedig Garda 1783'09 q, Keszeg 6215'33 q, Ón és menyhal 75'29 q, Csuka 137'71 q, Harcsa 41'51 q, Ponty 72'08 q, Fogassüllő I. rendű 164'66 q, Fogassüllő II. rendű 32'42 q, Fogassüllő III. rendű 181'83 q, Fogassüllő IV. rendű 463'35 q, Czompó 31'91 q, Kisbalatoni vegyes hal 42'65 q. Az orvhalászat megakadályozására a legmeszebbmenő intézkedések történtek; a társulat igazgatójának összesen mégis 133 egyént kellett feljelentenie. A társulat évi bevétele 50,862 K. 80 fill., kiadása pedig 47,704 K. 80 fill. volt. Ez összegben az évi hasznóbér 48,400 K.-val szerepel. A társulat elhunyt elnöke gróf Széchenyi Imre helyett, gróf Fesztyek Taszillót választották meg. p.

A „Ferenczcsatornai érdekeltek“ halászati társulata márczius hó 26-án Verbászon Jolánkai Vilmos elnöklete alatt ülésezett. Az évi jelentés szerint a társulat a lefolyt évben 5 állandó halórt alkalmazott, kik 58 halászati kihágási esetet jelentettek fel, melyből azonban csak 20 esetben hoztak — sajnosan elég enyhe ítéletet, míg 38 eset még elintézetlen. Súlyos panaszra adott okot a verbászi kendergyár, mely a Ferenczcsatorna vizét erősen fertőzi; az e miatt tett feljelentések mindezzideig nem orvosoltattak. Elnök bejelenti, hogy a társulat köteleke a „Bezdáni vizek“-re is kiterjesztetett, minél fogva az érdekeltségi terület 12 k. hold 644 öllel gyarapodott; továbbá, hogy a társulat a múlt évben 2000 kor. állami segélyt és 1.800,000 drb fogassüllő ikrát kapott. A számvizsgáló-bizottság a múlt évi kezelést 1058 K 50 fill. maradvánnyal rendben találta. Elhatároztatott, hogy ezen összeg a társulati vizek benépesítésre használtassék akként, hogy 1200 koronára kiegészítve, abból 4 éven át évenként 300 koronáért ivadékokat vásároltak; a folyó évben e czimen 4 mm. pontyivadékokat eresztettek a csatornába. Sőt ezenfelül 1907—1909. években katasztrális holdanként további 20 drb ivadékokat fognak a társulati vizekbe kiereszteni. A jövő évi költségekre 2100 koronát szavaztak meg, minek fődözesére a tagok évi járulékát 80 fillérben állapították meg. K.

—o VEGYESEK o—

Süllőikrák kihelyezése. A földművelésügyi kormány közvizek benépesítésére s magánosok támogatására ez idén 56 millió fogassüllő-ikrát osztat ki. Az ikrák szállítását az országos halászati felügyelőség teljesíteti. Az idejé meleg időjárásnál az ivás korán kezdődött. A legelső hír Bácsmegyéből az új-verbászi süllőtelepről érkezett április 7-én. Simontornyán 10-én kezdődött a szállítás, míg Iháron 9-én helyezték ki az anyákat s már 11-én három millió ritka szép ikra volt elszállítható. Nagyban készülnek a Balatonban is a fogasivás előmozdításához. E célból ott ez idén 3000 drb mesterséges fészekpárnát helyeztek el. Mint értesülünk, eddig még nem találtak ikrát, jelülül annak, hogy a víz még nem melegedett fel eléggé. A fészkek felszedését 18-ára tervezik.

A Tisza, Maros és a Dráva behalásítása. A földművelési kormány közvizek benépesítésére kerekaszámban 200,000 drb éves pontyvadéket vásárolt a temestopolyai *gr. Karácsi*-féle tógazdaságból. A halak átvétele az országos halászati felügyelőség ellenőrzésével történt s három részben szállítottak rendeltetési helyökre: Szegedre, Törökkanizsára és Aradra, a hová a M. Á. V. igazgatóságának megfelelő előzetes intézkedései következtében a legkifogástalanabb állapotban érkeztek. A szállítás 4 hektoliteres hordókban történt: egy-egy hordóban mintegy 3000 db hal, körülbelül 20 kilogramm súlyban. Az első szállítmány március 31-én érkezett Szegedre, a hol a „Szeged-Csongrádi“ halászati társulat igazgatója várta a szükséges fuvarokkal. A vízrebocsátásnál nagyban segítettek a szegedi halászok. Csak egy kissé kicsinyelték az anyagot. Persze, hogy nekik jobb lett volna, ha mindjárt bárkába való halat eresztenek a Tiszába. A második szállítmány április hó 5-én érkezett Törökkanizsára, a hol a Zentavidéki társulat intézkedett a vízrebocsátás tekintetében. Végül a harmadik szállítmányt április hó 10-én Aradon a „Marosvizi“ halászati társulat fogadta. Itt a vízre való szállítás ütközött nagyobb nehézségbe, mert Arad alatt nem lévén alkalmas hely, a szomszéd Glogovácig kellett a hordókat elvinni s bizony késő éjszaka lett, mire a rövid, de rossz útban kissé meggyötrött halak jövődő tanyájuk éltető vizében ismét magukhoz térhettek.

Itt említjük meg azt is, hogy a magyar és horvát kormány közös számlára a Drávába is eresztetett nemes fajtájú pontyokat mult hó 6.-án. Ilyen módon 16 mázsa, vagyis mintegy 64,000 drb éves pontyvadékkal gazda-

godott a Dráva síkvidéki szakaszának halállománya. Érdekes volt látni, a halászoknak meghatottságát, mikor értesültek arról, hogy a népesítést a kormányok első sorban a halászok érdekében végeztetik. Egy öreg a 70-hez közel járó horvát halász könnyezve jegyezte meg, hogy az Isten áldja meg azokat a nagy urakat, a kik még rájuk is gondolnak.

A halak életerejének tanulmányozása. A „Hamburger Nachrichten“ című napilap hosszasan foglalkozik a hamburgi halászoknak évek óta hangoztatott azon panaszával, hogy a városi csatornahálózat vészkiömlőin át az Elbába jutó szennyvizek a folyót oly annyira szennyeznek, hogy emiatt a halászat szemlátomást pusztul. A fönnforgó viszonyok nemcsak a halászok, de a halkereskedők érdekeit is sértik, a mennyiben a vészkiömlők alatt lehetetlen a folyóban bárkázott halat élve tartani. A halászok panaszát tudós körök is támogatják, úgyannya, hogy évek óta napirenden áll a nyilvánosság előtt az a kérdés, hogy 1. mennyiben befolyásolja a vészkiömlőkön át kivezetett szennyvíz a bárkázott halak életerejét; 2. károsak-e a kérdéses szennyvizek a halászatra egyáltalán és 3. jogos-e az a föltevés, hogy az Elba halászatának hanyatlását a kérdéses szennyvizek okozták? Míg az iparos halászok és halkereskedők e kérdésekre egyhangulag igennel felelnek, addig a tudomány művelői között akadnak olyanok is, a kik nem csatlakoznak a halászok nézetéhez. Így folyik aztán a vita évek óta, annyira, hogy az intéző körök is szükségesnek látták abba beleszólni s a kérdések elbírálásához gyakorlati alapon megszerezni a szükséges tapasztalatokat. E végből bizottságot szerveztek, a melynek nemcsak halászok de tudomány művelői közül is többen tagjai. A bizottság a helyszínén végzett tanulmány alapján kijelölte azokat a pontokat, hol bárkákat fognak felállítani s ebben megfelelő számban valamennyi a folyóban honos halfajtát raktározni, hogy ezek állandó megfigyelése által tisztázzák a szennyezésnek az Elba vizére gyakorolt s a halászat szempontjából figyelembe vehető hatását. Az említett ujság szerint a kísérletek iránt nemcsak szakkörökben, de általában igen nagy az érdeklődés.

Mennyi halastó van Schleswig-Holsteinban? Mint német hivatalos statisztikában olvassuk, ezen 18,800 km² kiterjedésű porosz tartomány 1135 községében jelenleg 5677 mesterséges halastó van együtt 4149 ha. vízterülettel, továbbá 352 természetes tó, összesen 30259 ha. terjedelemben.

A sötétséget kedvelő angolna. Régi tapasztalatokon nyugszik az a tény, hogy az angolna csak sötét éjszakákon vándorol s hogy a világosságot kerüli. Eme tulajdonságát a gyakorlat régen gyümölcsöszteti is. Így Comachióban a Pó torkolatánál, a hol évszázadok óta nagyban megy az angolnafogás, olyankor, ha a vonulás oly tömeges, hogy a fogásra lerakott varsák biztonságát látják emiatt veszélyeztetve, nagy tüzet raknak s ennek fényével igyekeznek a tömeges vonulást mérsékelni, illetve egy-egy időre megakasztani. Dániában legújabbán erre a célra a villamfényt használják s így akarják az angolnák fogását egy bizonyos helyhez rögzíteni. Amde az eddigi eredmények nem nagyon biztatók.

Édesvízi halak gyorsaságáról. A nálunk honos halak között legjobb úszónak a pisztrángot tartják, mert mint megfigyelték, néha rövid utakon, 35 méter másodpercenkénti sebességgel halad. Nálánál sokkal kitartóbb a csuka, melynél megállapították, hogy egy órán belől 23 km. utat tett meg. Utána sorrendben a márna, aztán az angolna, czompó és ponty következik. Allítólag még az utóbbi kettő is tud oly sebességgel haladni, hogy egy-egy gyengébb velocipedistával versenyezhetne.

Dr. LENDL ADOLF állattani praeparatóriuma —
Budapest, II. Donáti-utca 7. sz.

„Patria“ irod., vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapesten, Üllői-ut 25.